

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 28 april 2005
Ons kenmerk 16/5.1/2005002310
Behandeld door mevrouw M.T.M. Leijn (0592) 36 53 63
Onderwerp: Voortgang uitvoering Drentse Landbouw Agenda

Geachte voorzitter/leden,

In januari 2003 hebben wij de Drentse Landbouw Agenda vastgesteld. Deze nota, die in nauw overleg met het Drentse bestuur van de Land- en Tuinbouw Organisatie Noord (LTO Noord) is opgesteld, geeft een beeld van het economisch belang en de perspectieven van de Drentse landbouw. Het doel van de nota was het geven van een integraal beeld van de landbouw en het creëren van een economische agenda met de georganiseerde landbouwsector. Op grond van de economische en sectorale ontwikkelingen is een aantal hoofdthema's bepaald en zijn per thema met de sector actiepunten geformuleerd die uitgevoerd worden door provincie en/of LTO Noord, al dan niet in samenwerking met andere actoren.

In een brief aan de Statencommissie Milieu, Water en Groen (voor kennisgeving aangenomen in de vergadering van 10 februari 2003) hebben wij toegezegd u op de hoogte te zullen houden van de voortgang ten aanzien van de actiepunten. De voorgaande voortgangsrapportage is u toegestuurd per brief d.d. 31 maart 2004.

Deze rapportage is beperkt tot de punten van de gemeenschappelijke agenda, zoals die afgesproken zijn met LTO Noord. Dit betreft de zaken waarvan is afgesproken dat op korte termijn invulling of uitwerking plaats zal vinden en waarbij wij gezamenlijk de vinger aan de pols willen houden.

De gezamenlijke agenda is overigens geen statisch geheel. Zo kan geconstateerd worden dat inmiddels een aantal zaken in het Provinciaal omgevingsplan II (POP II) is ingebracht. Het gaat bijvoorbeeld om de grootte van de bouwblokken en het verkennen van ruimtelijke voorwaarden voor verbredingsactiviteiten. Met de vaststelling van het POP II zijn deze actiepunten afgerond.

In overleg met LTO Noord kunnen nieuwe agendapunten worden toegevoegd: zo is Innovatie als nieuw thema in de actiepuntenlijst opgenomen.

Deze rapportage betreft geen verslag over het complete beleidsterrein. Naast de afgesproken agendapunten is de provincie via velerlei activiteiten betrokken bij de agrarische sector. U kunt hierbij denken aan landinrichting, stimuleringsprojecten zoals Bedreven bedrijven voor melkveehouderijen of Duurzaamheid explored voor jonge agrariërs. Daarnaast vinden diverse landbouwactiviteiten plaats in het kader van het gebiedsgerichte beleid of in het kader van het LEADER+-programma. Een voorbeeld van dit laatste is het agrarisch samenwerkingsverband Het Hooge Wold in het Oude Diep.

Op dit moment zijn wij in het kader van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) druk doende om ook voor de landbouw te komen tot uitwerking van de Strategische Agenda voor Noord-Nederland voor de periode 2007-2013. Het accent daarbij ligt op structuurversterking en op het stimuleren van samenwerking, kennisontwikkeling en innovatie. In het overleg tussen het dagelijks bestuur van het SNN en het kabinet, eind juni, waarin afspraken gemaakt worden voor de periode vanaf 2006, zal landbouw prominent op de agenda staan.

De Drentse Landbouw Agenda is één van de strategische provinciale plannen waarmee de uitvoering van het Collegeprogramma voor het landelijk gebied (Programma Land) verder vorm krijgt.

Hierna melden wij per hoofdstuk wat de voortgang is geweest ten aanzien van de actiepunten die met LTO Noord overeengekomen zijn.

Europees landbouwbeleid

Afgelopen jaar heeft het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) de nationale invulling van de Europese landbouwhervormingen gepresenteerd. Begin 2004 heeft het Landbouw-Economisch Instituut een rapport uitgebracht, waaruit nogmaals duidelijk bleek, dat de hervormingen voor de melkveehouderij en in wat mindere mate voor de akkerbouw aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor het inkomen op de bedrijven. Overigens was de hervorming van het suikerbeleid daarbij nog buiten beschouwing gelaten. Volgens de huidige voorstellen kan die hervorming leiden tot prijsdalingen van meer dan 30% voor bieten en suiker.

Gezien de gevolgen voor de belangrijkste sectoren in Noord-Nederland heeft de provincie Drenthe samen met de provincies Groningen, Fryslân, Flevoland en Zeeland via een Position paper grootschalige landbouwgebieden bij het Rijk aangedrongen op meer aandacht voor en ondersteuning van het transitieproces in de akkerbouw en melkveehouderij.

Om dezelfde reden bepleiten de noordelijke provincies bij het Rijk om middelen die in het kader van het Europese Plattelandsontwikkelingsprogramma voor 2007-2013 beschikbaar komen met prioriteit in te zetten voor versterking van de landbouw, naast verbreding van de plattelandseconomie.

In SNN-verband wordt een brief aan de minister van LNV voorbereid waarin om aandacht gevraagd wordt voor de gevolgen van de voorgestelde hervorming van het suikerbeleid voor Noord-Nederland en waarin aangedrongen wordt ook alternatieve voorstellen te beschouwen, die minder vergaande gevolgen hebben.

Bij de Adviesraad Agrobusiness (ArA) hebben de 3 noordelijke provincies de vraag neer-gelegd welke mogelijkheden zij hebben om de gevolgen van de landbouwherformaties voor de noordelijke sectoren positief te beïnvloeden. Dit heeft geresulteerd in het rapport Aan de slag met keuzes van AVM Agro Bedrijfsadvies. Aanbevelingen uit dit rapport liggen op het vlak van het ruimtelijk faciliteren van veranderingen, sturen op marktontwikkeling en stimuleren van innovatie. Momenteel wordt in SNN-verband en in overleg met LTO Noord bekeken op welke wijze de provincies verdere uitvoering kunnen geven aan aanbevelingen uit dit onderzoek.

Specifieke aandacht is gericht op de Veenkoloniën en de uitvoering van de Agenda voor de Veenkoloniën. Eén van de doelstellingen van deze agenda is om de eenzijdige landbouwstructuur hier te verbeteren, onder meer door het inplaatsen van melkveebedrijven. Het project Inplaatsing melkveehouderij loopt volgens planning. Het project wordt uitgevoerd door de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en begeleid door een projectgroep met onder andere vertegenwoordigers van de provincies Groningen en Drenthe en het Ministerie van LNV. In een klankbordgroep hebben regionale vertegenwoordigers van LTO Noord zitting. Vorig jaar heeft DLG eerst acquisitie gepleegd in de reconstructiegebieden. Eind 2004 is de acquisitie in Noord-Nederland zelf gestart. Hier was de acquisitie gericht op melkveehouders in kwetsbare gebieden rond de ecologische hoofdstructuur en in gebieden die binnen het kader van Stimulering gebiedsgericht beleid vallen. In totaal hebben ca. 40 geïnteresseerden uit de reconstructieprovincies en ruim 30 geïnteresseerden uit de noordelijke provincies zich gemeld. De verwachting is dat het project resulteert in een zestal gerealiseerde inplantingen eind 2006.

Schaalvergroting

Actiepunt hier is het hanteren van uitgangspunten voor economische bedrijfsvoering in het POP. In het POP II is wat dat betreft een slag gemaakt. Zo is de maximale omvang van het bouwperceel voor grondgebonden agrarische bedrijven vergroot van 1 naar 1,5 ha. Bij gebleken noodzaak kan een grotere oppervlakte worden aangehouden.

Hoe om te gaan met vrijkomende agrarische bebouwing is een onderwerp dat naar aanleiding van een amendement op POP II wordt opgepakt. De Productgroep Ruimte en Water van de provincie werkt op dit moment in overleg met gemeenten, LTO Noord en Milieufederatie Drenthe een voorbeeldregeling Ruimte voor ruimte uit. Verwacht wordt dat deze eind 2005 afgerond is.

Grondgebruik

De grondmobiliteit maar ook de verkavelingssituatie zijn zaken die de aandacht blijven vragen. Het totale areaal landbouwgrond neemt af, omdat bedrijven beëindigen en er meer grond gebruikt wordt voor wonen, werken, recreëren en natuur. De agrarische bedrijven moeten zo efficiënt mogelijk kunnen produceren.

Op 26 januari 2005 hebben de provincies in Interprovinciaal Overleg-verband afspraken gemaakt met de minister van LNV over landinrichting en structuurverbetering van de landbouw. De provincie Drenthe heeft zich hier meermalen bij de minister hard voor gemaakt. De afspraken bieden meer mogelijkheden voor de uitvoering van landbouwdoelen in integrale landinrichtingsprojecten. Overigens moet deels nog besloten worden over de provinciale cofinanciering.

De LTO heeft landelijk voorstellen ontwikkeld voor het opzetten van een grondbank of ontwikkelingsmaatschappij om de grondmobiliteit te vergroten. Regionaal zal LTO Noord dit aspect waarschijnlijk meenemen in de planvorming rond de instelling van een provinciaal kavelruilbureau. LTO Noord werkt hiervoor samen met onder andere de particuliere natuurbescherming een projectvoorstel uit.

Toename kosten

Dit actiepoint spijst zich toe op de mogelijkheden om bedrijfsovername te versnellen en te verbeteren. Hierover is in IPO-verband een aantal malen gediscussieerd, waarbij in eerste instantie de voorkeur werd gegeven aan een landelijke regeling. Inmiddels heeft LNV voor twee jaar middelen beschikbaar gesteld voor investeringssteun aan jonge agrariërs. Deze kunnen mogelijk aangevuld worden met middelen uit het huidige Europese POP. De provincie Drenthe wil net als de overige provincies bekijken of deze landelijke startersregeling voldoende stimulant biedt.

Dierenwelzijn, voedselveiligheid en milieu

De markt en maatschappij stellen steeds hogere eisen aan dierenwelzijn, voedselveiligheid en milieu. Deze thema's spelen in hoge mate in de intensieve veehouderij. Ten aanzien van het actiepoint van de LTO Noord om de problematiek van de intensieve veehouderij in relatie tot stank verder uit te werken is geen voortgang te melden.

Bij de opstelling van POP II zijn de aanbevelingen van de vroegere Klankbordgroep Intensieve Veehouderij, die bestond uit statenleden, noordelijke LTO en Milieufederatie Drenthe, ten aanzien van de fysieke ruimte voor bestaande intensieve veehouders en de oppervlakte van het bouwblok in de POP-zones 1 en 2 meegenomen.

De analyse van knelgevallen en de uitwerking van de mogelijkheden voor verplaatsing en aanpassing van veehouderij in relatie tot ammoniakzones (stappenplan) is afgerond. Bespreking van de problematiek van veehouderij in de Wet ammoniak en veehouderij(Wav)-zones in de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen van 10 januari 2005 heeft ertoe geleid dat uw staten de Klankbordgroep nieuw leven hebben ingeblazen.

De provincie heeft voor een nieuwe regeling Verplaatsing Drentse bedrijven/Verplaatsing agrarische bedrijven een extra storting van € 1 miljoen gedaan. Eind vorig jaar is hiervoor een contract met het Groenfonds ondertekend. De DLG verzorgt de uitvoering van de regeling.

Producten met hoge toegevoegde waarde

Ook binnen dit thema was de grootte van het bouwblok relevant (zie thema's Schaalvergroting en Dierenwelzijn, voedselveiligheid en milieu) en daarnaast de mogelijkheden voor teeltondersteunende maatregelen. Een inventarisatie van LTO Noord naar problemen op het gebied van teeltondersteunende maatregelen heeft niet geleid tot aanbevelingen voor aanpassing van het POP.

Een ander aandachtspunt zijn de gevolgen van proeven met genetisch gemodificeerde organismen voor gangbare en biologische landbouw. In Drenthe is dit zeker relevant, aangezien AVEBE in onze provincie proefvelden heeft met genetisch gemodificeerde aardappels.

Landelijk zijn afgelopen jaar afspraken gemaakt tussen betrokken partijen, vertegenwoordigd door Biologica, LTO Nederland, Plantum NL en Platform Aarde Boer en Consument. De afspraken hebben vooral betrekking op voorzorgsmaatregelen die telers van genetisch gemodificeerde gewassen moeten nemen en de aansprakelijkheid voor economische schade voor het geval vermenging optreedt.

In de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen van 10 januari 2005 is gesproken over de beperkte beleidsmatige rol van de provincie ten aanzien van genetisch gemodificeerde organismen. Afgesproken is wel, dat de ontwikkelingen op het gebied van gentechnologie in relatie tot het provinciale beleid jaarlijks gemonitord zullen worden.

Kennis en versterking afzetstructuur

De programmatische aanpak voor het thema Kennis is nog niet door LTO Noord opgepakt, mede omdat de sector wacht tot het aangekondigde landelijke ondernemersprogramma van het Ministerie van LNV duidelijker vorm krijgt.

In het kader van het Programma Land overweegt de provincie momenteel om als speerpunt een provinciaal ondernemersprogramma op te zetten om meer in samenhang de kennis en het ondernemerschap van de Drentse agrariërs te ondersteunen. Indien hiertoe besloten wordt, zal dit in nauw overleg met LTO Noord vorm krijgen.

Glastuinbouw

In november 2004 bracht de Raad voor het Landelijk Gebied (RLG) bij de behandeling van de Nota ruimte in de Tweede Kamer een advies uit over de toekomst van de glastuinbouw in Nederland. De RLG achtte het gewenst om de inzet van rijksinstrumentarium te concentreren op de "mainports" Westland, Oostland, Aalsmeer en omstreken en Venlo. Op langere termijn konden volgens de RLG de Zuidwestas en Flevoland hieraan worden toegevoegd. De rijksinspanningen voor de buiten deze gebieden gelegen projectlocaties, zoals Emmen en Berlikum, zouden echter moeten worden beëindigd. In SNN-verband heeft de provincie hierop gereageerd met een brief aan de Vaste Kamercommissies voor VROM en Landbouw. Strekking van onze reactie was, dat dit advies van de RLG volstrekt niet in overeenstemming is met eerder gemaakte afspraken tussen het Rijk en LTO noch met de investeringen die al in locaties als Emmen zijn gedaan. Minister Veerman heeft inmiddels aangegeven dat er - zoals voorzien - in 2005 een evaluatie van het glastuinbouwbeleid zal worden uitgevoerd en dat het Rijk de inspanningen voor locaties die positief uit de evaluatie komen niet zal staken.

Het haalbaarheidsonderzoek naar de herstructurering van de oude glastuinbouwgebieden Erica en Klazienaveen is vrijwel afgerond. De provincie Drenthe wacht in eerste instantie op initiatief van de gemeente Emmen om na te gaan of wij de gemeente kunnen faciliteren bij de herstructurering.

De provincie ondersteunt de concentratie van glastuinbouw rond Emmen onder meer door een financiële bijdrage aan de acquisitie van tuinders voor Noord-Nederland en Emmen via de Stichting Acquisitie Glastuinbouw Noord-Nederland (SAGNN) en Stichting Tuinbouw Emmen. Overigens beperkt de SAGNN zich niet tot acquisitie en het profileren van het Noorden als glastuinbouwgebied, maar draagt de stichting ook bij aan het stimuleren van innovaties in de keten en het verduurzamen van de glastuinbouw.

Verdieping en verbreding

Het project waarin de drie noordelijke promotoren biologische landbouw hebben samengewerkt is geëvalueerd. Conclusie uit de evaluatie is dat aan de doelstellingen met betrekking tot kennisoverdracht, consumentenvoorlichting en ketenversterking is voldaan. De aanjagende functie en facilitaire steun van de promotoren hebben goed en effectief gewerkt. Het netwerk van de promotoren levert resultaat op in het aanjagen van projecten. Aanbevolen wordt om - zeker gezien de middelen die het Ministerie van LNV beschikbaar heeft gesteld voor de "proeftuin" Noord-Nederland voor de regionale aanpak - nog twee jaar door te gaan met de promotoren.

Het project EKO Impuls, waarin de afzet van (regionale) biologische producten via het supermarktkanaal in Noord-Nederland wordt gestimuleerd, is in uitvoering gegaan. In november 2004 zijn de eerste 42 winkelpromoties gehouden. In november 2005 moeten dat er meer dan 800 zijn. Daarnaast vindt onder andere ook via andere wegen consumentenvoorlichting plaats en ondersteunt het project supermarktondernemers en winkelpersoneel.

De prijsvraag voor multifunctionele landbouw heeft in april 2004 5 prijswinnaars opgeleverd. De provincie ondersteunt de prijswinnaars bij de verdere uitvoering van hun plannen. De projecten Mestvergistings, Boeren met uitzicht (agrarisch natuurbeheer) en Drents weidevlees zijn inmiddels in uitvoering gegaan. De planuitvoering van Uni-Eko (biologische groentesnijderij) en Een kijkje in de Drentse keuken (opvang dementerenden op de boerderij) zijn in voorbereiding.

Daarnaast zijn diverse projecten op het gebied van groene diensten in voorbereiding, onder andere in het Drentsche Aa-gebied, zoals het Amerdiep en samenwerkingsverband Meander. De provincie heeft een aantal initiatieven samengebracht in het INTERREG-project Farmers for Nature.

Innovatie

Dit thema is als nieuw punt toegevoegd.

De provincie wil innovatie in de landbouw ook bevorderen via informatie- en communicatietechnologie (ICT). Hiertoe heeft ze het thema Landbouw toegevoegd in de tweede fase van de tender ICT in Drenthe. In de eerste ronde zijn 15 ideeën op landbouwgebied binnengekomen. In april moeten de projecten definitief ingediend worden en zal de projectbeoordelingscommissie bepalen welke van deze ideeën gehonoreerd kan worden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

cs/coll.